55 *Lita...*

d wszego złego, W...

wszelkie...

ánie

...grzech

...s Pan...

...niem skrzydeł swoich

Modl...

I...E. ktorego O...

...oim roz...

tanarios alendos esse vberius; Mercurialis ad hanc diuersitatem tollendam du-plex scribit esse quartanæ principium, aliud breue, quod primis paroxismis terminatur, aliud, quod concluditur terminis cruditatis, & coctionis, & longissimu esse solet addens Auicennam, si primo modo accipiatur principium, recte imperare victum tenuem ab initio quartanæ, sed si secundo modo, valde melius sentire Gal. & alios, dum in hoc principio dicunt minime expedire victum tenuem; veruntamen huic responso acquiescere minime possum, quoniam quartana febris legitime, & exquisita longissima esse solet 1. epid. com. 3. t. 4. quod si quis dixerit Hipp. in lib. de carnibus ad finem memoriæ traditū reliquisse, quartanam febrem duabus hebdomadis iudicari, & 2. aph. 25. æstiuas quartanas bre

B ues nuncupare, concedam & ego quamlibenter, sed cum rarissime hoc eueniat in ea, de qua sermo, & vnicuique vel ruditur in arte versato abunde constet in morbo, qui cito sua tempora permeat, nulla ratione conuenire victum liberalē, sed omnino parcum, nunquam putauerim ad hoc ipsum solum in eo præcepto tradendo respexisse Auiccenam. Accedit, quod Auic. nō loquitur de huiusmodi quartanis quę paucis terminantur paroxismis, vt clare ex eo colligitur, quod subiungit, post tres septimanas pleniori cibo nutriendos esse quartanarios, ita vt expresse velit in quartana de qua sermo, a principio tenui omnino victu esse vtendum, non pleno, & copioso, vt habet Gal. Quamobrē dicatur potius, si nos propriam rationem, & indicationes spectemus, quæ a temporibus morborum accipiuntur, ita esse agendum, vt consulit Gal. ipse, verum si ad aliquod aliud,

C quod coniunctum sit, respiciamus, quodque propriam quandam habeat indicationem, quæ priorem ex morbo desumptam obscuret, profecto debemus rationem, si non vndique aliqua saltem ex parte immutare; fere enim semper a principio quartanæ, veluti cuiuscunque affectus melancholici prima vocata regio plurimis scatere solet crudioribus excrementis ex mala concoctione ventriculi, qui in illis frigidus est; vnde inter initia cogi videtur medicus tenuem victum præscribere, vt interim coquantur, ac debellentur cruditates, a quibus ventriculus leuatus rectius proprio fungitur offitio, qua re præstita, possumus victus rationem instituere prout tēpus, & natura morbi postulare videtur. Ex quibus clare cernitur, quomodo victus ratio, & plena, vt ait Galen. & tenuis, vt habet Auicen. in quarta[illegible] Vbi enim curans medicus co-

D gnouerit multas la[illegible] vndique debeant, antequam morbum adaugea[illegible] sque præscribatur, quo maiori ex parte deuictas [illegible] assequetur; postea vero vsque ad consistentiá m[illegible] t viros in illud vsq; tempus ferendo oneri suffic[illegible] lutum quæsitū, mox (cū paucis Chyrurgicum fo[illegible] maceuticum ventum est in quo primum multis c[illegible] bus probatum fuit, quartanam a principio lenite[illegible] pit 1. ad Glauc. & male agere medicos illos rec[illegible] ibus insequentes, contra Gal.

mentem

tanarios alendos esse vberius; Mercurialis ad hanc diuersitatem tollendam duplex scribit esse quartanæ principium, aliud breue, quod primis paroxismis terminatur, aliud, quod concluditur terminis cruditatis, & coctionis, & longissimum esse solet addens Auicennam, si primo modo accipiatur principium, recte imperare victum tenuem ab initio quartanæ, sed si secundo modo, valde melius sentire Gal. & alios, dum in hoc principio dicunt minime expedire victum tenuem; veruntamen huic responso acquiescere minime possum, quoniam quartana febris legitime, & exquisita longissima esse solet 1. epid. com. 3. t. 4. quod si quis dixerit Hipp. in lib. de carnibus ad finem memoriæ traditū reliquisse, quartanam febrem duabus hebdomadis iudicari, & 2. aph. 25. æstiuas quartanas breues nuncupare, concedam & ego quamlibenter, sed cum rarissime hoc eueniat in ea, de qua sermo, & vnicuique vel ruditer in arte versato abunde constet in morbo, qui cito sua tempora permeat, nulla ratione conuenire victum liberalē, sed omnino parcum, nunquam putauerim ad hoc ipsum solum in eo præcepto tradendo respexisse Auiccenam. Accedit, quod Auic. nō loquitur de huiusmodi quartanis quę paucis terminantur paroxismis, vt clare ex eo colligitur, quod subiungit, post tres septimanas pleniori cibo nutriendos esse quartanarios, ita vt expresse velit in quartana de qua sermo, a principio tenui omnino victu esse vtendum, non pleno, & copioso, vt habet Gal. Quamobrē dicatur potius, si nos propriam rationem, & indicationes spectemus, quæ a temporibus morborum accipiuntur, ita esse agendum, vt consulit Gal. ipse, verum si ad aliquod aliud, quod coniunctum sit, respiciamus, quodque propriam quandam habeat indicationem, quæ priorem ex morbo desumptam obscuret, profecto debemus rationem, si non vndique aliqua saltem ex parte immutare; fere enim semper a principio quartanæ, veluti cuiuscunque affectus melancholici prima vocata regio plurimis scatere solet crudioribus excrementis ex mala concoctione ventriculi, qui in illis frigidus est; vnde inter initia cogi videtur medicus tenuem victum præscribere, vt interim coquantur, ac debellentur cruditates, a quibus ventriculus leuatus rectius proprio fungitur offitio, qua re præstita, possumus victus rationem instituere prout tēpus, & natura morbi postulare videtur. Ex quibus clare cernitur, quomodo victus ratio, & plena, vt ait Galen. & tenuis, vt habet Auicen. in quartana ab initio administrari possit. Vbi enim curans medicus cognouerit multas latitare cruditates, quæ absumi vndique debeant, antequam morbum adaugeant, tunc ab eo cibus tenuis eo vsque præscribatur, quo maiori ex parte deuictas a calore, & consumptas ieiunio assequetur; postea vero vsque ad consistentiā morbi pleniorem cibū imperet, vt viros in illud vsq; tempus ferendo oneri sufficere valeant. Post huiusmodi solutum quæsitū, mox (cū paucis Chyrurgicum fontem absoluerimus) ad Pharmaceuticum ventum est in quo primum multis cum rationibus, tum auctoritatibus probatum fuit, quartanam a principio leniter esse tractandam, vt Gal. præcipit 1. ad Glauc. & male agere medicos illos recentiores, qui nonnullas è veteribus insequentes, contra Gal.

B

C

D

mentem

Nomine

TYTUŁ ZA GODNOSCIĄ, XIĄŻĘ ANIELSKI, HETMAN WOYSK BOSKICH, PRIMAS DUCHOW NIEBIESKICH, Rzeczą sámą Pierwszy MICHAŁ S.

Przy doroczney Uroczystośći swoiey,
W Kośćiele Krákowskim, Przewielebnych OO. Kármelitow Bosych,
w swym Domu GOSPODARZ
OGŁOSZONY.
IASNIE WIELMOZNEMU I. M. PANU
MICHAŁOWI STEFANOWI
Ná Zákliczynie
IORDANOWI,
WOIEWODZIE BRACŁAWSKIEMU,
STAROSCIE Dobczyckiemu, Ostrołęckiemu, Bárćickiemu, Jodłowskiemu, &c.
Iáko PATRON Arcygodnemu Clientowi swemu
OFIAROWANY.

Przez nayniższego Tanti MECÆNATIS *Clientá,*
X. MARCELLA DZIEWVLSKIEGO, *S. Th. Bacc.*
Fránćiszkáná, Kaznodźieię Krákowskiego, *ad Ædes S. Patris FRANCISCI* Ordynaryuszá.

Et cum Licentia Superiorum.
Do druku Podány.
Roku Pánskiego 1717. Dniá trzećiego, Mieśiacá Listopadá.

W KRAKOWIE,
W Drukárni Fránćiszká Cezárego, I. Kr. M. y I. O. I. M. Xiędzá Biskupá Krákowskiego, Xiążęćiá Siewierskiego Ordynar: Typográfá.

Ná cztery Prześwietnie Herbowne Kleynoty
IASNIE WIELMOZNEGO IEGO M. PANA
WOIEWODY BRACŁAWSKIEGO,
Dobczyckiego, Ostrołęckiego, Bárcickiego, Iodłowskiego
STAROSTY.

I.

Ma Niebo, ma y ziemiá swoiego MICHAŁA:
Ktoremu Cnotá Honor, Prym zásługa dáłá,
Trzy Trąby, Głos wspaniáły; Echo pod Obłoki,
Kto iáko BOG, z *Iordánem*? zna to świát szeroki.

II.

Gdy Cnoty z Fortunámi, Polskę budowáły:
Topora KORYCINSKICH, ná to záżywáły.
Gdy Polskę repárowáć, wszytkiemi siłámi:
Z KORYCINSKIEY JORDANA, budzą się TRĄBAMI.

III.

Kwitnie MĘCINSKICH ROZA w cnym ozdobna Rodźie,
Lecz ieszcze ozdobnieysza w godnym WOIEWODZIE.
Wonna, piękna, y zdrowa: Bráclaw koronuie.
Cnotą, Honorem, rádą: wszytkich delektuie.

IV.

Sliczny GĘBICKICH *Nálecz*, Gratiæ robiły:
W Wątek Cnoty, w Osnowę Honory, łożyły,
Stánęły z nim w *Iordánie*: tákći też potrzebá,
Wdzięcznemu *Woiewodźie*, y przychylić Niebá.

Jáśnie Wielmożny Mośći Pánie

WOIEWODO BRACŁAWSKI,

Dobczycki, Ostrołęcki, Bárcicki, &c.

STAROSTO,

Pánie y Dobrodźieiu moy.

ZE *Wielki w Koronie Polskiey* SENATOR, *Wielkiego w Rzeczypoſp: Niebieskiey Xiażęćiá MICHAŁA S. nośiſz Imię; portuyże y Honor, tá kilka Kart, ná Páńskie Rece Twoie złożony I.W.M.P.* WOIEWODO, *Dobrodźieiu Moy. Niepowſtydźi ſie Twoy Pátron, mieć z Ciebie Pátroná: ponieważ w Antenatách Twoich, y w Tobie, wielka Prerogátyw ſwoich, uznáie Sympathia. Xiażę Anielski; wſzák należacych do Twoiey ſtárożytney Proſapij; z Jáśnie W.* JORDANEM *Krwia korreſponduiacych, wiele komputuie* Principes terræ: XIAZĘTA ZBARASKIE, WISNIOWIECKIE, OSTROGSKIE: *y znowu* CZARTORYISKIE. Aurô notanda Nomina; *wyſokimi Tálentámi, wielkimi Fortunámi* JORDANOW Principes populi, *kto wyliczy?* HENRYKA JORDANA, *Káncler zá Nadwornego, zá Królá Bolesłáwá.*

MIKOŁAIA, ACHACYVSZA, JANA, KASZTELANOW

Lucan. *Bieckich*: Tales fama canit: *że ich* venerari, *niż* dignè memorare *podobniey*. MIKOŁAY *drugi*, JORDAN de Zakliczyn, Hæres in Melſztyn: *Káſztelan Woynicki*, *Spiski*, *Oświećimski*, *Zatorski Stároſtá &c.* LAVRENTIUS SPYTEK JORDAN de Zakliczyn, & in Melſztyn Hæres, Caſtellanus Cracovienſis, Capitaneus Præmislienſis, Camenecenſis, & Cichovienſis; Vir pius, benignus, Optimarũ partium Senator, Prudens, diſertus, & amans Patriæ &c. *Ktory przez godne ſwoie Cory*, *Dom Jordanowski*, *z nayznácznieyſzymi ná ten czás w Polſzcze*, XIĄZĄT ZBARASKICH, LANCKORONSKICH, ZBOROWSKICH, ZEBRZYDOWSKICH, KOMOROWSKICH, KONIECPOLSKICH, BONEROW, *Domámi*, Sacrô junxit Fædere. MIKOŁAY *trzeći*, *Syn Achacego*, *Bieckiego Káſztelánà*: Sincerus & verus Amator Patriæ. Nullius appetens, nemini noxius, ſimulationis ignarus, ambitionis expers. *Tego* fugientem ſequebantur honores; *on*, honores fugiebat ſequentes. *Práwie u Niego*: Amari, coli, diligi, Majus Imperio erat. *Coż rzeke J.W.M.P. Woiewodo: o S.P. Dobrodźieiu*, RODZICV *Twoim*, KASZTELANIE *Woyńickim*, *Dobczyckim &c. Stárośćie? Czy nie był Mąż nád Honory wiekſzy! Co o ſtárożytnym*, *pewnie Senatorskim*, *Twoim Máćierzyńskim* KORYCINSKICH *Domu! Iák to wyráżę? że* Avitô Sangvinis nexu, z JORDANAMI, *Niebo w Polu Sarmackim*, *Hierárchia w Narodźie Polskim*, Conſtituunt Inclytæ ac Jlluſtriſſimæ Domus: LVBOMIRSKICH, SIENIAWSKICH, MORSTYNOW, POCIEIOW, KONIECPOLSKICH, POTOCKICH, WAPOWSKICH, MĘCINSKICH, ZEBRZYDOWSKICH, WIELOPOLSKICH, KOMOROWSKICH, GĘBICKICH, WARSZYCKICH, WIERZBOWSKICH: Sacrum coronat Nexum Inclyta Domus MYSZKOWSKICH, *w Jáśnie W. Dobrodźiyce. Pięknieby*, *y ſamemu S. MICHAŁOWI*, inter tantos Proceres, *trzymáć* Principatum. Hæc: Totum vulgata per Orbem, ſtant documenta Domûs. Primas *Duchow Niebieskich MICHAŁ*

Paprocki.

Papr.

Symmach.

Claudian.

CHAŁ S. ma honor z Osoby tego, ktorego Antenat, znáczny po Kronikách Przodek, godny Vst S. MICHAŁA, MIKOŁAY TRĄBA. *Prawie złoty Mikołay: bo,* Pius, in omnes liberalis, Munificus in egenos: *Kánclerz Koronny; potym Arcybiskup Hálicki, toży Gnieźnieński, ná* Vikaryą *Chrystusowe* Nominat: *wiela Głosow ná* Conciliū Constantienskim *wezwány:* Primatialny *w Polscze prokurował, y erygował Tytuł:* Nuntiat Orbi fama Virum. Dux Militiæ Cælestis *MICHAŁ S. czy máło z* JORDANOW, *godney popisuie Káwáleryi?* Fama manet facti: *Pomienionego* MIKOŁAIA *Kánclerzá wtedy, lecz oraz Rycerzá. V Grywałdu y Tanebryku, z Kryżakámi, ćieśkim ná Polskę Krzyżem; á kto Władysłáwá Jágiellona władał sława! kto ráda y Męstwem wspierał Monárchę? kto zábieráiacego sie od Málborká, ánimował: że záczęta kończył Expugnacya?* Tuba dedit animos. *Liczyćże* MIKOŁAIOW *Káwálerow Grobu* IEZVSOWEGO; *liczyć* HERMOLAVSOW, ZYGMVNTOW, STANISŁAWOW, ACHACYCH, PIOTROW, KASPROW, KRZYSZTOFOW &c. *Káżdegoby Dźiełá heroiczne, nie bez Pánegiryku wspomináć potrzebá.* Et longum foret, debitas attexere laudes. Dicit fama labores: ADAMA JORDANA. *Iáko ten szczęśliwy Rothmistrz, Piechota swoia, lecz bárdźiey dźielnośćia y madrośćia, nie ieden Turecki pod Chośimem wytrzymał Impet, Janczárow, nierowna dáleko, przełamał wielkość.* SPYTEK JORDAN, *Syn Hermolausow, drugi* Annibal: *w śiedmnastym Roku:* Ostendit, Cursum ætatis non expectandum, in festinatione Virtutis. *Według Paprockiego* Scipio *Polski: Tátárskie po trzykroć wspierał, y gromił Hordy; Moskiewskie, Gdáńskie łamał potencye:* Ipse canenda gerens; Patriæq; exempla paravit. *Nie Imieniem, lecz sama rzecza* Lucifer *MICHAŁ S. ćieszy się* Clientem; *Ktorego* ex Majoribus, *Pierwszy Biskup Poznáński*, PROCHORVS, IORDANVS Nobilis Romanus &c. *był w Polszcze* Lucem ferens: *bo známienity Wiáry Chrześćiáńskiey w tym Narodźie* Seminator. *Anioł pierwszy godnośćia MICHAŁ S. znáyduie* in Sacro Aviti Sangvinis Nexu, *do* IORDANOW *należacego Aniołá, B. STANISŁAWA KOSTKĘ; miłośćia Iezusowa*

Ennod.

Ovid.

Cassiod:

Propert:

Nazian.

Stat.

paláiacego Serdfiná. *Tey inſze (ktorych wyliczyć niepodobna) pámiętne Wiecznośći Imiona: gdy Polſkę ozdobiły, zbogáćiły, utwierdźiły: Niebo z Niey źiemſkie uczyniły. W ktorym Ty I.W. Dobrodźieiu; że ſię* MICHAŁEM *tytułuieſz:* ad Complementũ Hierarchici Ordinis *I. Ośw: Dom twoy redukuieſz. A pewnie to nie komplement, lecz ſzczera prawdá: że ſię w Tobie godnych Antenatow*

Mart. *Twoich*, gloriæ Virtutum *ſtálá redukcya.* Te unum pro cunctis fama loquetur. *Kto chce dáć Cnoćie imię: muśi ćię y ná domyſł, MICHAŁEM miánowáć:* Conveniunt ſuis, Nomina in Te, rebus. *Przepraſzam, o ſamę tylko pochwałę gniewáiaca ſię, Modeſtia Twoię. Wybacz I. W. Dobrodźieiu: W Iordanie Prawdá ſtánęłá:* Chriſtus in Iordane; *y ia ſię z pochlebſtwá omywam, gdy ſię z Cenſury S. Anzelma wypraſzam:* Qui veritatem occultat, & qui mendacia profert, uterq; reus eſt. *Nie byłbym Prawdomowca, gdy*

Act: 4. *bym tego, co wiem, nie przyznał:* Non poſſumus quæ vidimus, & audivimus, non loqui: Ardor pietatis, Studium Comitatis, Cura Veritatis, Amor Patriæ, Zelus Iuſtitiæ, *zátáić ſię w Tobie nie mogą:*

Lips. Vt videatur Te, ad has Virtutes, Natura genuiſſe, Voluntas exercuiſſe, Fortuna ſervaſſe. *Ieſteś:* Patriæ Auxiliô, Amicis ſolatiô, Omnibus Conſilio. *A czy nie słuſznie MICHAŁ S. ma do Ciebie relácya, inklinácya?* Amat ſimilia Virtus. *Herbowne* TRABY *Twoie, to Iego Galánterye: Iedná, Chwałę Bogu; Druga, Tryumfy Oyczyźnie; Trzećia, trwogę nieprzyiaćielowi wytrębuie:*

Claud. Sarbiew. Accendit prælia. *A nádewſzytko:* Vna Fides ternâ, conſonat, ecce Tubâ. *Imię ſamo MICHAŁ, godna z Oſoby Twoiey Páńſkiey re-*

Plaut. *lacya; że S. MICHAŁ Twoy; á Ty iego;* Hic tui eſt, Tuq; Hujus. *Ieſteś I.W. Dobrodźieiu Pátrona Twoiego Pátronem: toć* Actus Iuſtitiæ, *tym zá to odwdźięczyć. Portuie MICHAŁ S. Imię Twoie przed Bogiem: portuieſz Ty Iego przed ludźmi. Co tym dekláruieſz, że dla Niego, to liche* Opuſculum, *chętnie przyimuieſz.* Non ſurgit in altum Virtus, promotore carens: *y Chwałá Boſka ná źiemi uſtáie, gdy iey godnego Promotora nie ſtáie. Nie możeć MICHAŁ S. godnieyſzego mieć nád Cię Promotorá. Ktorego, że nie tylko Imię, lecz y Honor piáſtuieſz; ná większa mu á większa, Honoru twoiego, przed Bogiem, promocya zásługuieſz. Czegoć ſerdecznie winſzuię. Zá tenże, miły nam, Twoy Honor, y cáłego I.W. Domu Twoiego fortunne ſukceſſy prośić Bogá dekláruię. Zakon Frančiſzkáńſki łáſce Twoiey Páńſkiey polećiwſzy: ſam ſię niegodnego do Nog Dobroczynnych ſkładam.*

Jáśnie Wielmożnego Dobrodźieiá mego.

Ex Minoribus minimus

E. M. D. C. C. F.

Niſi efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in Regnum Cælorum. *Matth: 18.*

NIe ſzkodźi wyſokim Eminencyom, Præeminencyom Apoſtolskim głęboka pokorá. Zárowno Piotrowie Opokámi, Máttheuſze Ewángeliſtámi, Iákubowie y Ianowie ſtráſznymi piekłu piorunámi, wſzyſcy Naiáśnieyſzymi Słońcámi: *Lux mundi*, podmieśięcznego świátá konſerwátorámi: *ſal terræ*, choćiaſz w ſwoiey y ludzkiey eſtymátywie dźiećiuchámi: *ſicut parvuli.* Swiátowe honory, że ſię naywięcey ná ludzkiey funduią opinij; źiemskie prerogátywy że ipſymowáne; wſpániáłe Tytuły że nádſtáwiáne, według tego co Pláto nápiſał: *Induſtria humana ſemper enituit, ut nomen ſuum dilataret.* Z teyże co nayuboższy Irus źiemi, bywſzy naybogátſzy Cyrus, że ſobie inſza do Miáſtá Sárdis wyſtáwił Bramę, *Portam Cyri.* Nayćięmnieyſzego ślepaká brát po Adámie Sapor, że ſię brátem Iáśnie Oświeconych Ok Niebieskich słońcá y Xiężycá nápiſał, *Frater ſolis & Lunæ.* Soliman Car Turecki, iednego páſtuchy Mahometa wierny, ſwych kobiet niewolnik, cáła Rzeczpoſpolita poddánych, żadnego koronatá nie miawſzy, że ſię Krolem nád Krolmi, Pánem nád Pány utytułował: *Rex Regum, Dominus Dominantium.* Perdyká iednego Sumatry wyſpu udźielny z Indyánow Krol, ná ktorego Imię poſtronne Narody y czapki nie ruſzyły; á z tym ſię ſzczyćił, że ſię go boią ſwoi, czczą y weneruią wſzyſcy poſtronni, *timent ſui, honorant externæ Nationes omnes.* Wſzytko to: *Rerum ſine imagine Nomen*, płonne bez rzeczy Imię, że ſię kto zowie Monárcha y Potentatem: *Dominus potens*, á on ma nád ſobą Pánow do bieſá: *tot dominorum ſervus, quot vitiorum*; że ſię piſze Niezwy-

Matth: 5.

Lib: 4. de Legib.

Herodot: Marcellin: Lib: 16.

Nieremb: diff. temp. Bergeron tractat: de navigat: Christoph: Fino: Ps. 24. S. Aug Lib 4. de Civit: Dei.

zwyciężonym *Invictissimus*, á iego ládá pokusá zwycięża: ow coś nád ludzi, iáko y ludźie, *humanum est labi*; że się tytułuie Naiáśnieyszym, *Serenissimus*, á on iáko głownia szpetnymi áffektámi y Aktámi świát záświdźił, złym przykłádem niewinne
Thren: 1. dusze posmolił; spárzyli się ná nim ubodzy ludźie: *Omnis populus gemens*. Ze kto ma cáłe Arkusze, á iáko Tertullian mowi, *Iugera nominum* cáłe Stáie Imion, á cnoty y słowká, á poczćiwośći y zagoná; y owszem wielki káthalog Tytułow, ieszcze większy Niecnot; á co tytuł to Cyfrá, co Niecnotá to piekło:
S. Ambr: de dig: sac. Cap: 3. Salu: Lib: 4. de Prov. *Nomen inane, & crimen immane*: Trzebá tu o strożnie, żeby się dęta nie zpękáłá sztuká, *Nomen inane*, nie ládáiák sobą szarzáć, żeby się pozłotá godnośći nie otárłá, *Dignitas in indigno ornamentum in luto*: delikátno swoy piástowáć honor, żeby się pię-
S. Aug: tract: 5. in Ioan: Ps. 67. Ps: 47. kne nie zepsuło nic. *Qui vocantur & non sunt*. W sámym Imieniu powagá, *Dominus Nomen*; uchoway Boże powidłu dryakwią názwánemu, prostemu drzewu zá Heban, Cedr álbo Cyprys udánemu odebráć Tytuł, iużći honor przepadł, *secundum Nomen, sic & laus*. Nie szkodźić Słońcu: choć mu Nayiáśnieyszego tytułu nie przypiszą: Ogień świetnym y ćiepłym bydź nie przestánie, choć mu tey Cnoty nie przyznáią; złoto choć w bło-
Ax. Phis. to wrzucone, postáremu złoto: *Quod est ex se tale, ubicunq; ponatur, semper est tale*: Bies y w Cyborium szpetny, y w iásne południe ćiemny; Pan IEZVS y ná bágnisku, pod Báwołem, gdźie teraz Kośćioł y Miásto Káźimierz, piękny, y w pułnocy iásny, *in*
Ioan: 1. *tenebris lucet*. Choć Maryusz w koronie Cesarskiey, postáremu
Cuspin. twarz przykopcona, ręce od młotá zrobione pokázuią, Metryká
Baron. świadczy, że kowal. Choć Karolomanus przy kuchni Zakonney garnki umywa, postáremu delikátną physis znáć dáie, że Panię. Nie szkodźi Dźiedźicznemu Pánu, choć pod opieką,
Galat: 4. *sub Actoribus & tutoribus*; Invasor cudzego Máiestatu, wnet przy
S. Leo. P. Ep: 85. possessyi y żyćie utráći, *& difficile est ut bonô peragantur exitu, quæ malô sunt inchoata principiô*. Pharyzeuszowie, że niedbáli,
Matt: 23. byle się zwáli *vocari Rabbi*, y przeto się o swoy honor zbytnie uymowáli, *Occidentes & zelantes*. Apostołowie nie zblákowáli,
Matt: 5. Luc: 22. choć zdźiećinnieli *sicut parvuli*, co byli, to byli; *Estis lux mundi, estis sal terræ, estis qui permansistis mecum*; y przeto się o swo-
1. Cor: 4. ię powagę nie pienili, *Maledicimur & benedicimus, blasphemamur & obsecramus*. Polityczny gdy prawdźiwy honor, że mu pokorá nie szkodźi, y on też pokorze; w Koronie Cesarskiey *Henrykowie, Károlowie Wielcy &c.* w Krolewskiey *Ludwikowie, Stefanowie, Edwardowie, Kanutowie, Zygmuntowie*; w Xiążęcey

żęcey Mitrze *Káźimierzowie*, *Leopoldowie*, ták dobrzy iák, w ubogiey Szarzyźnie Zakonnicy: *innocentes & recti*; ták dobrzy z Buławą Hetmáńską *Eustachiusowie*, z Pieczęćią Koronną *Morusowie*, iák y z Krzyżem *Ascetowie*, *Sancti & humiles corde*. Mowiemy w Paćierzu: iáko w Niebie ták y ná źiemi; ia dźiś rzecz muszę, iáko ná źiemi ták y w Niebie, lepszy zá godnośćią Tytuł: *nominari & esse*, niż zá Tytułem godność: *vocaverunt Nomina sua*. Zászkodźiło Luciferowi że miał honor zá Tytułem, *Nomen sine Actu*. Sławá że był Lucifer *præclaro Nomine tantùm insignis*, świećił á nie grzał; *Lucifer sed non ignifer*, *S. Bern.* choć się sádźił *super astra Cæli*, przećię on nie dosadźił, *non exultavit scelus*. Nie szkodźiło Wielkiemu Kośćiołá Bożego Opiekunowi, w cnoty wysokiego Kármelu Krákowskiego Gospodarzowi MICHAŁOWI S. choć BOGV wszytkiego Honoru ustąpił, *Soli DEO Honor & gloria*, przećię on swoiego dopiał, *& fecit Victoriam*. Stáło się według słowá Chrystusowego: *erunt novissimi primi &c.* Lucifer pierwszy, bo naywyższy *Supremus*: S. MICHAŁA Theologowie z S. Hieronymem w ostátniey Hierárchij liczą: iák świadczy Ozdobá Prześwietnego Kármelu uczony *Sylveira* mowiąc: *Cum S. Hieronymo communiter Theologi putant MICHAELEM esse ex supremo ordine infimæ Hierarchiæ*, Lucyper w piekle pierwszy, w Niebie nie godźien bydź ostátni. MICHAŁ S. w Niebie pierwszy, *Prælatus cæteris omnibus Spiritibus supernis*. Iák że się to stáło? że ostátni wźiął pierwszemu præcedencyą, *Novissimus factus primus?* Oto wygráłá prawdá, *vicit veritas*. Lucifer z wał się á nie był, *præclaro tantùm Nomine insignis*. MICHAŁ S. nie zwał się, á był pierwszy, *Magni Nominis mensuram implevit*. Co ia dálszym deklárowáć będę Kazániem. Ná większą część Wielkiego BOGA, ktorego to zaszczyt, *Ego sum qui sum*. Ná wysławienie Niepokalánie poczętey záwsze Pánny MARYI.

Ps: 24. *Dan: 3.* *Ps: 48.* *Salvi: 4. de Prov.* *Iuven: Sat: 48.* *1. Tim: 1.* *Comment: in Apoc: Cap: 12. Quæst. 55.* *S. Basil: hom: de Aug.* *3. Esdr: 3.* *Ovid. de Ponto.*

Wiele u Páná BOGA Officyálistow, *Omnes sunt administratorij Spiritus*, Nominálisty y iednego. Ták uczy S. Grzegorz, gdy *Hom: in Evang:* powiáda, że to sámo Imię Anioł, zá godnośćią idźie nie po sukcessyi; *Angelorum vocabulum*, *Officij est non Naturæ*; y dowodźi tego Pismem *Psal:* 103. do Bogá mowiącym, *Qui facis Angelos tuos Spiritus*; y powiáda, że Swięći Duchowie záwsze są Duchámi, á nie zowią się, bo nie są, tylko tedy, kiedy Vrząd swoy odpráwuią Aniołámi, *tunc solùm sunt Angeli, cùm per eos aliqua nuntiantur*. Polityko świátowa y twoie tytuły nie sámorodne: *Officij sunt non Naturæ*. Rodowite Szláchectwo nie ná samey záwisło Metryce; powiedźiał Sokrátes: *Neq; frumen-*

Hebr: 1.

 tum

Stob: Serm. 84. *tum optimum judicamus, quod in agro pulcherrimo natum est, sed quod commodè nutrit; neque Virum bonum & studiosum, aut amicum benevolum, qui genere clarus, sed qui moribus fuerit.* Ani Pszenice ztad nie chwalemy, że się na pięknej roli urodźiłá; tylko ztąd, że się piękna, tłusta y plenna zdarzyłá; áni człowieká dla tego dobrym, mądrym, szczyrym zowiemy, że się Szláchćicem tytułuie, ále że się cnotliwie záchowuie. Nápisał *Democritus*:

Stob: ibid. *Pecudum nobilitas, in bono validoq; Corporis habitu sita est, hominum autem in bonitate morum*; iákoby rzekł: nic to że się koń z Krolewskiego urodźił stádá, Woł choćby był z owego wołu, co w stáience Bethleemskiey ná Páná IEZVSA puchał; ieżeli słáby, leniwy, chudy, zá nic párentelá iego: ták y człowiek, choćby był y Krolewicz, ieżeli ládáco, Ták mowi do niego Pòétá:

Codrus Vrceol: in Epig.

Sint tibi Gallorum Rex, & Regina Parentes,
Et maneat Virtus, pectore, nulla, tuo.
Non pluris faciam te, quàm tibi rustica Mater
Si sit, & ignotus rusticus ipse Pater.

Plut: in Apopht. Kiedy Harmodyusz zádał Iphikrátesowi niesźláchectwo, ták mu odpowiedźiał: Prawdá żem się Mieyskim Synkiem urodźił, ty Szláchćicem; ále cóż? twoie Szláchectwo ná tobie się kończy, moie ná mnie się záczyna. O iáka sromotá! sámymi tylko Oyczystemi tytułámi nádęći Polityczkowie, *præclaro Nomine tantum insignes*, że się Oycow wászych, Dźiádow, Prádźiádow, ná was kończą imioná, *Nomina desinentia*: zowie się kto náprzykład pożyczánym od zacnego Domu, od prawdźiwych Polskiego Orłá Synow Tytułem, Orłowski; á on nic nie robi, tylko około Gołębic grucha, *veni Columba mea*; zowie się od prácowitych około Dobrá pospolitego, w iárzmie ćiężarow chodzących Subiektow, Wolski, á z niego ćielątko, *Vitulus*, gdyby fortunat, byłby *Vitellius*. Zowie się od gruntownych w Wierze y umyśle státecznych Opok, ná ktorych głowie, substáncyi, kolligácyi, Oyczyżná, iák Kośćioł S. ná Piotrze stoi, *supra firmam petram*, Kámieński: á on iáko gliná miękka, nic gruntownego nie iest; ulgnał

Ps: 60. kto ná nim poległ: *infixus in limo profundi.* Zowie się od Swiętey, Micháłowego, Eliaszowego, Piotrowego Mieczá bystrośći, Ostrowski, á on iák motyká tępy do dobrego, *ad nihilum valet &c.* Gdyby Oycowie zmartwychwstáli, káżdyby ná swego záwołał, iák Alexander ná swego żołdaká Alexandrá, *aut Nomen muta, aut gere te, ut Alexandrum decet.* Albo się tego wy-

S. Ambr: de dig sa: Cap: 3. przyśiąż tytułu, álbo ták żyi y czyń, iák tytuł nieśie, *Nomen congruat Actioni, Actio respondeat Nomini.* Według Filozofa,

Szlá-

Szláchetne urodzenie, ieſt to ćiáło Szláchectwá: *Nobile id, quod ex bono genere fit*, Duſzá Szláchectwá Cnotá, *Anima Nobilitatis Virtus.* Ciáło bez duſze, á kto człowiekiem názwie? Rzecze Ruśin, czołowik, ále Duſzu nimáiet; ták kogoś *Euripides* ochrzćił: *Iam vidi hominem generosô Parentê natum, nullius eſſe frui*, iużem widźiał Szláchćicá bez Cnoty, zacnych Rodźicow Syná, wielkiego nic po nim. Według S. Hieronimá Szláchetne urodzenie, tylko to obowiązek do Szláchetnych czynow; mowi on: *Nobiles quadam neceſſitate conſtringuntur, ne ab antiquorum Nobilitate degenerent.* Iákoż ſam Pan IEZVS od Abráhámá geneálogią ſwoię wywodzących Zydow, tym obligiem zwiazał, *Si filij Abrahæ eſtis, opera Abrahæ facite.* Pogánin *Ovidius*, á u niego Szláchćic co cnotliwy: *Non cenſus, nec clarum Nomen avorum, ſed probitas Magnos, ingeniumq́ facit.* Máximilian Ceſarz iednemu o Szláchectwo proſzącemu powiedźiał: *Ditare te poſſum, Nobilitare ſola virtus poteſt*: zbogáćić ćię mogę, Szláchćicem uczynić, chybá tylko Cnotá. Według Piſmá S. to Szláchcic, co go po Senatách, po Kołách Seymowych, Seymikowych, po Deputácyách pełno: *Nobilis in Portis vir ejus.* Ná ktorego ręku, nie futrá miękkie, delikátne iedwabie, lecz żelázne kárwáſze, *Nobiles in manicis ferreis*, częśćiey tęblak z ſzáblą ná kárkách nieprzyiaćielskich wypráwna, niż wſtęgá z trzćiną w złoto lub w ſrebro oprawna, *Arma Militiæ.*

1 Nat: Animal: C. 1. Toloſſ: Lib: 4. de Rep: Cap: 2. N. 9.

In Epiſt: ad Galat.

Ioan: 8vo.

Lib: de Ponto.

Prov: 31.

Pſ: 149.

2. Cor: 10.

Piękny Tytuł *Miles* Zołnierz, y ſámym miły Aniołom, *Militia Cæleſtis exercitus.* Swiętym *Marćinom, Ierzym, Mauricyuſſom &c.* do proporcyi, *S. Iobom* do zbáwiennego podobieńſtwá służący, *Militia eſt vita hominis ſuper terram*, ále tylko Swiętym. *Gen: 6to* powiáda Literá S. o Olbrzymách, że *Gigantes erant ſuper terram &c. iſti ſunt potentes, à ſæculo viri famoſi.* Ci ſą zdolni, mocni, od wieku mężowie sławni. Stráſzne Imię Gigas; drżeli Izráelitowie, kiedy to słyſzeli, że w źiemi obiecáney do ktorey oni ćiągnęli, Gigáſow záſtáć mieli. *Monſtra quædam filiorum Enac de genere Giganteo.* Lecz pátrzćie, nie ták diabeł ſtráſzny, iák go máluią, *Vox prætereaq́ nihil.* To słowo *Gigantes*, z Hebráyskiego tłumáczy ſię *Cadentes*, upadáiący; y ſens Piſmá S. że *Cadentes erant ſuper terram*, upadáiący byli ná źiemi. Bogdayże tácy Zołnierze, ktorzy to byli, ále nie bili; Winem ſpoieni, Wodką záchłyśnieni, Miodem záſyceni, Piwem zálani, Tytuniem záćiągnieni, ſtać ná nogách nie mogą, *cadentes ſuper terram.* *Symmachus* to słowo Wielmożne *Gigantes*, tłumáczy *Violentes*, Gwałtowni. *Marci 5to*, ieden diabeł w opętánym, á

Iob: 7.

Num: 13.

ſpytá-

ſpytány od Páná IEZVSA, iák ſię zowie, odpowiedźiał cáła gę-
ba, Pułk, *Nomen mihi Legio*; Diabeł to nie żołnierz, co báby
dręczy, po Domách poczćiwych łowi, ſzumy, zawieruchy robi,
nie z iednego doſtátniego Goſpodarzá, lobá mizernego zrobi,
ieden zá Tyśiąc Woyská ſzkody, ruiny nárobi, *nomen mihi legio*;
gwałtu ná niego iuż nie raz wołáno: *Gigantes violenti.* Iozef
żydowin, miáſto *Gigantes* czyta *Inſolentes* ſwywolnicy, roſpuſtni-
cy. Wiádoma po przećiągách, Deputácyách y uprzykrzona nie
iednego ſwywola świádkiem, że to hultay nie Zołnierz, u ktore-
go BOGA w ſercu, wſtydu w oczách y iskierki, *Iſti ſunt potentes
viri famoſi.* Cháldeyczyk czyta: *Viri Nominis*, Mężowie Imie-
nia: Tylkoć ſię to ći z Imieniem Zołnierskim ożenili, iák z bo-
Cic: verr. 5. gáta bábka z pieniędzy. Oto: *Omnium bona ſuam prædam du-*
Plaut. *cunt*, co obaczą, co znaydą, to że ich, rozumieią. Oto: *Ra-*
Trin: ſta- *pere properant, quà publica, quà ſacra*, Ná to ſię popiſali, żeby
tim. wſzytko zdźieráli; y ſą też *Viri famoſi.* *S. Izydor* czyta: *Infa-*
mes; ſtráćili ſerce, ſtráćili Imię wielkie, ná ochydę u świátá przy-
ſzli, *viri famoſi.* Nie mowi *Sidonius* że to Zołnierze, lecz że
5. Epiſt: 7. Lwi po Domách, záiące po Obozách; *Leones in prætorijs, lepores
in caſtris.* *Salluſtius* powiáda, że to łupieżcy ſwoich, á ſámi Łup
Iugurt. nieprzyiaćioł, *prædantur, & ipſi præda hoſtium.* To żołnierze,
u ktorych według Seneki, Obowiązek Wiárá, Miłość Chorągwi,
Ep: 95. ućieczká grzech y ſromotá: *Vincula Religio, ſignorum amor, &
deſerendi nefas*; u ktorych dobro poſpolite, Cáłośći Oyczyzny,
Horat: Od. niż żyćie właſne milſze: *Dulce & decorum pro Patria mori.* Pię-
L. 3. ad kne Imię *Princeps*, *Honoris ergo* od ſamego BOGA dány Apoſto-
Am. Pſ: 44. łom Tytuł: *Principes ſuper omnem terram*, lecz ieżeli, *memores
Nominis tui Domine?* Piękne Imię Krol, trzy litery w łáćińskim
ięzyku, *Rex*, tę máią Táiemnicę, *R* u ſtárożytnośći byłá to Li-
terá śmierći, ná czole ią piſano, kogo tráćić miáno. *E* ſrodku-
iac między *R* y *X* znáczy złączenie, ziednoczenie, *T* przyda-
wſzy będźie *Conjunctio Et. X.* dwoie *SS.* w ſobie zámyka, y oraz
ten ſens: *Salus ſubditorum.* zdrowie poddánych. To Krol co
z poddánymi iedno iáko Głowá z ćiáłem, *Vnum Corpus*, żyćie
ſwoie zá zdrowie poddánych łoży, umiera y ginie, iák ſam Pan
IEZVS uczynił: *Animam ſuam pro Ovibus ponit.* To Monárchá,
Ad Heliod. co według náuki S. Hieronima, podobáło mu ſię, *præeſſe & pro-
deſſe*; co go y nierozumne pſzczołki zá Páná máią, że bez żadłá:
Regnat quia innocens: y kuropłoche ptáſtwo, *regimen* mu oddá-
ią, że wſpániáły, *Regnat generoſa volucris*; y dźikie zwierzętá
ſame mu ſię poddáią, że dźielny, *Fortis & potens*, BOG ſam
Koro-

Koronę mu konferuie, że godny, *quia dignus.* To Potentat, u ktorego tá imprezá co u Tráiáná. Ten zostawszy Cesarzem, gdy Licyniuszá Surę Hetmánem, czy Káwálerem, czyli też Miecznikiem Koronnym czynił, Miecz mu oddáiąc rzekł: weźmiy ten Miecz, ieżeli dobrze pánowáć będę, ná obronę moię, ieżeli źle, ná zgubę moię. V ktorego mánierá, co u Antigoná, żeby pánowáć, áby się wszytkim wysługowáć: *Optimam servitutem.* V ktorego tá ućiechá co u Alphonsá, żeby dobrze czynić, á BOG zápłáć nie usłyszeć; *Benè facere & malè audire.* V ktorego sławá Periklesá; ten przy zgonie żyćiá, widząc żáłosnych przyiaćioł, y słysząc, iáko go z mądrośći, wiernośći, státeczności &c. chwalili, rzekł: *Et quid hoc est? aut parva, aut fortuita laudatis, & illud maximum omittitis, quod nemo meâ operâ Vestem pullam sumpserit.* A coż to iest? álbo frászki, álbo potoczne rzeczy chwalićie, á co naywiększego opuszczaćie, że nikt z moiey okázyi w żáłobie, w czarney sukni nie chodźił. Według S. Izydorá, *Reges à rectè agendo vocati sunt.* Krolowie od dobrych uczynkow, po łáćinie swoię denominácyą máią. To Krol, co dźiełá iego godne Korony, *Dominus Virtutum, ipse est Rex gloriæ.* Niechże będźie *Nomen sine Actu*, Páński Tytuł bez rzeczy; rzecze káżdy, co Tácitus o Sergiuszu Galbie: żeby był zdániem wszytkich, godźien Páństwá, gdyby nie pánowáł; *Omnium consensu, dignus Imperio nisi imperasset.* Ze Domicyan sámą tylko z muchámi, ná Cesarstwie czás strawił, bátália; nie pisza że Cesarz, lecz że był grzyb ná Máiestaćie; *In Regno marcuit, in Theatro Bellator, spectator in campo, hostibus Musca, Muscis hostis fuit.* A pospolićie do wszytkich mowiąc, piękne Imię Pierwszy, sam go ma Pan IEZVS, *Ego sum Alpha i. e. Primus.* Sławá Annibala, że pierwszy skáły zmácerowáć, y drogę rowną przez Gory Alpes przetorowáć zdużał. Sławá Columbusá, że pierwszy ná nowy świát tráfił. Sławá káżdego pierwszego, rzeczy, Náuk, sztuk, rzemiesł wynálazce. W Práwie Stáropolskim, kto był pierwszy do Korony, to Pan. W práwie Natury pierwsze dźiećię większe ma práwo. W Práwie Boskim, pierwiastki źiemie BOGV Ofiárá, *Primitias Domino.* Tytuły świátowe, wielki to obowiążek: *Magna consecuti, Magnis Nominibus adstricti.* Według Salwiáná, Długto: *Per Nomen rei sumus*, á dług bárdzo ćięszki; że madrzy wołáią z Pliniuszem: *Non tam Imperio nobis opus est, quàm exemplo*, Nie ták dobrego rzadu potrzebuiemy, iáko dobrego przykładu; że *Regis ad exemplum totus componitur Orbis*, ná przykład Páná, cáły się układa świát;

Dio. *Panorm.* *Plut.* *L. de Sum. bono.* *Psal. 23.* *Lib. 1. Hist.* *Eman. Thes.* *Apoc. 22.* *S. Greg. Naz. Epist. 72.* *Lib. 3 & 4* *In Paneg.*

że káżdy z osobná mowi rad z Pöetą? *Quod decuit Reges, cur mihi triste putem?* co Páńskiey przystáło osobie, y mnie też
Plin: in Paneg: przystoi; że wszyscy w obec *Unius moribus vivimus.* A według
Ep. 123. Seneki rácya zá nic; grunt, że ták Páństwo czyni: *Ad exempla vivimus, nec ratione componimur.* Według S. Ambrożego: *Facile*
Rom: 10. *facit inferior, quod fieri viderit à priore*, Kto pierwszy co dobrego robi, tym łátwo drugiego do teyże roboty przywodźi; łátwiey Professor swoiego Dyscypułá wyćwiczy sztuki, gdy ia sam
Mansen de Fabio Chisio. rękámi pokaże: *Sub duce Virtutis semita prona patet.* Pan skuteczniey rozkaże, gdy sam wprzod uczyni: *Monstrat tolerare*
Lucan: de Catone. *labores, non iubet.* Iuliusz Cesarz ochotne miał Woysko, że mu *in Persona* czásem konno, záwsze pieszo do Bátálij kredensował.
Svet: Lib: 9. Otto Káwálerya miał gotową y pewną, że sam Páncerzá nie zdeymuiąc, do káżdey kámpániy, czy upał, czy słotá, przed Obo-
Tacit. Lib. 2. Hist. zem chodźił. *Carolus* Wielki, chcąc Woysko konne, przez rzekę Albim nie ták przepráwić, bo ná czym nie było, iáko
Iudic: 9. wpław przećiągnąć, sam się naypierwszy puśćił. *Abimelech* Krol Izráelski, obległszy Sychem fortecę, sam rękámi swoimi gáłaś ućiąwszy, y ná Rámię wźiąwszy, rzekł tylko do swoiey Káwáleryi: Co ia czynię to y wy: á wnet, rzućiwszy się wszyscy, gáłęźiámi Sychem obłożyli, zápalili, y Fortecę ogniem dobyli. Co my się to Káznodźieie nawołamy, głowy násuszymy, gęby nádrzemy, á nic nie spráwiemy: tylko by nam z Ieremiaszem zápłákáć ná wielkie defekty, ná srogie bezpráwia, á iuż ich nie wspominác: irrytuiemy występnych, gdy słowámi doieżdżamy,
Sabell: 87. á występkow wykorzenić, náwet zgánić nie możemy: *Nostrorum temporum mores deplorari possunt, quàm honestè memorari. Nam invidiam conflare possunt insectantibus, in melius mutari non possunt.*
4. Reg: 18. Gdyby kto z Pánow, kto Pierwszy dał dobry przykład! *Ezechiasz* Krol tákże Izráelski, nie pisząc Praw, nie wydáiąc Mándatow, nie czyniąc exhort y exaggierácyi, á wnet obyczáie, Wiárę náprawił, że sam naypierwszy Boskie przykazánia wypełnił: *fecit mandata, quæ præceperat Dominus Moysi.* I ztądći Bog, Práwo, sumnienie, Nominalistow, Titularistow, Dignitarzow, Mo-
Vellei. nárchow y Potentatow na przod wypycha: *Dux primus faciat, nam facere rectè Cives suos Princeps optimus faciendo docet.* Według prawdy to prym w godnośći, co prym w zasłudze; to Krol, co do Senatu, do Rády, do Sądow, do porátowánia y obrony Oy-
1. Reg: 12. czyzny pierwszy: *Rex graditur ante.* To Wodz, co pierwszy
Iudic: 10. do Kámpániy, *qui primus cœperit dimicare, hic erit Dux.* To
Salvian. *Magnus*, co *Magna operatur.* Ináczey tytuły zá nic, *nomina sine*

actu

actu nihil. Zá nic u Ieremiaſzá Izráelitowie Ludźie mądrzy, *Homines ſenſati, Eccl:* 15. Wielcy y Możni, *Homines Magni. Eccl.* 44. Bogáći, *Homines divites; ibid.* Zá nic Wielmożnośći figury, Cugi, Kárety, liczne aſsyſtencye, *Hi in curribus, & hi in equis.* Zá nic ſzáty, mody: *Dilatant philacteria ſua & magnificant fimbrias.* Zá nic okazáłośći dowody: że káżdy Izráelitá *nemini ſecundus.* Drużyná mowiłá, y my Szláchtá, *Semen Abrahæ ſumus*; Szláchtá w Pryncypałách ſwoich dowodźić chćiáłá, że wſzyſcy ſobie rowni; ták dobry Core iáko y Moyzeſz: Abiron iáko y Aaron: *Omnis multitudo Sanctorum eſt.* Zá nic u Proroká Panowie Izráelſcy, Officyáliſtowie, Senatorowie, Xiążętá, Potentáći, *Potentes de ſede*; Widźiał ich Prorok, á powiedźiał: *Aſpexi terram, & ecce vacua, & nihili; intuitus ſum, & non erat homo.* Dáie tego rácya Tertullian, gdy powiáda: *Multum diſtantiæ eſt inter opinionem & veritatem; nam & nomina ſic ſunt inſtituta, ut fines habeant inter eſſe & dici.* Dáleko od śiebie chodzą, fántázya á ſubſtáncya, ánimuſz á intratá, Opinia á prawdá, Imię á rzecz. Tytuły Páńskie dwiemá ſię gránicząpunktámi: że kto ták ſię zowie, y że też kto ták ieſt, *Dici & eſſe*: u Izráelitow przy gránicy Bytnośći byłá ukráiná, *deſerta Arabia*; podźwignąć ruiny, porátowáć upadku, obronić ſzkody, nie miał kto; zápłákáły święte w Hućie Bábilońskiey Pácholętá: *Non eſt in tempore hoc princeps, & Dux, & Propheta.* Przy gránicy Tytułow ludźi było y nád to, *Qui ſuperficie vocabuli infamant veritatem.* I coż mi po tym, że ſię ták zowią, *vocaverunt Nomina ſua*; że co żywo bierze precedencyą, *amant primos accubitus*, ále tylko w Kośćiele, ná publikę, zá ſtoł. Co żywo pierwſzy gárnie ſię do bránia: *Primus ad manum Regis, prior in donis.* Pierwſzy do rządzenia, *major in Imperio.* Znaydźie ſię łatwo y pierwſzy ná cudze nieſzczęśćie, *Si incurrerint tibi mala, priorem illum illic invenies.* Do dobrego, do usług, do roboty, oſtátni, *Noviſſimè veniunt.* Cierpi BOG krzywdę, ginie Oyczyzná, wſzyſcy po ſobie pátrzą, *qui prior egrediatur*, po Turecku ſobie mowią: Mofty, mow ty; á wſzyſcy słowá nie rzeką: *tacent ſuper iniquitate*; ráczego ále nie raczego práktykuią: *præi Pater*, ieden drugiego wypycha, á káżdy co ſię poſunie, to ſię cofnie, *vult & non vult.* Synowie Koronni, przedtym iák złoto, teraz znikczemnieli: *Filij Sion inclyti, amicti auro primo, reputati ſunt in vaſa teſtea.* Zołnierze ſtárzy poginęli, *ceciderunt fortes Iſráël*, Młodźi gdźieś ſercá odeſzli, że ná nich wołáć trzebá, *Redite prævaricatores ad Cor.* Officyáliſtowie ięli ſię Bráctwá, co bierze gdźie nie położyło, *ſocij furum.* Pánowie

Pſal. 19.
Matt: 23.
Ioan: 8.
Num: 16.
Ier: 4.
In Opuſc: ad nation: L: 1. C. 5.
Dan: 3.
Tertull:
Pſal: 48.
1. Par: 18
Gen: 49.
Eccl: 12.
Ier: 51.
Prov: 13.
Thren: 4.
2. Reg: 1.
Iſa: 46.
Iſa: 1.

wie żebrakámi zostáli, *diligunt munera*, *sequuntur retributiones*.
Mar: 6. Dał BOG Báptystę, że rzekł prawdę: *Non licet tibi habere uxorem*
Matt: 25. *fratris*; záſnęli wſzyſcy, *dormitaverunt omnes*: Pontius o ſwoie
prywaty ledwie żyw ná Herodá, o BOGA bynamniey, z owy-
Philip: 2. mi o ktorych powiáda Apostoł: *Omnes quæ ſua ſunt quærunt, non quæ IESV Christi*. *Seniores populi* tegoż co y Herod gatunku, *corrupti ſunt & abominabiles facti*; iuż drudzy opleśnieli, ſprochnieli, *inveterati dierum malorum*, á ieſzcze ſię do Páni Ioáki-
Dan: 14. mowey tlili, palili: *exarſerunt in concupiſcentia ejus*. *Principes Sacerdotum* Annaſze, Kaiphaſze, ſwemu pokoiowi rádźi, ſamę tyl-
Sap: 2. ko táxowáli, perſequitowáli cnotę: *Circumveniamus iuſtum, quia contrarius eſt operibus noſtris*; ná niecnotę publiczną przez ſpáry
Iſa: 56. pátrzyli, *Canes muti non valentes latrare*, reſpektámi omomieni, boiáźnią ożionieni. Ian rzekł prawdę *non licet*, to *Princeps veritatis*, to *Senior*, to pierwſzy, *Primus ipso facto*. Dał BOG Matathyaſzá, że záwołał: *Qui habet zelum legis, exeat poſt me*.
Eccl: 6. Woysko Izráelskie, Pánowie Towárzystwo do stołu, *ſocius menſæ*: Officierowie do pięniędzy; káżdy mowił: ták ia dobry iáko y
Mar: 9. Pan Hetman; iák do Bátálij, áż káżdy chce bydź ostátni, *Omnium noviſſimus*. Zostáły tedy Tytuły przy Ichmośćiách, rzecz przy Mátathyaſzu; uczynił rezolucyą, to Káwáler: zebrał
1.Macb: 2. świątobliwą kupę, wyſunał podiázdy, zgánił ſantázyą pogánom,
Plutar. to Towárzyſz, to Officyer, to Hetman, *Dux à ducendo dictus*.
Kiedy Rzymian zbili Francuźi, y kontrybucyą ćięſzką ná nich włożyli; ważyli złoto, ále nie ná Rzymską lecz ná ſwoię, á umyślnie wielką wagę; ſpytał Rzymiánin, co to ieſt? á Fráncuz odpaſawſzy ſzpadę z pendentem, do wagi przyłożył mowiąc: *Væ victis*, biádá zwyćiężonym! Dobry Camillus że przypadſzy z Woyskiem, ſzpadę zrućił, złoto wźiąć názad kazał, Francuzowi powiedźiał: *Solemne ſemper fuit Romanis, non auro, ſed armis Patriam defendere*. Zacny zwyczay záwſze mieli Rzymiánie, nie złotem lecz orężem Oyczyżny bronić; ztoczył bitwę, popráwił sławy; tym ſamym pierwſzy, że mu do tego chwalebnego dźiełá, nikt nie wźiął precedencyi. Toć było kiedyś y u nas Polakow *Primæ Claſſis*: *Armis Patriam defendere*; teraz *ſimplex* á prawie *de feria*. Wolemy nie raz z krwáwego ubogich ludźi groſzá, z pokrewnionych z Ołtarzem, Dobr Kośćielnych, bydź Oyczyzny Odkupićielámi, niżeli ze krwie właſney Obro-
Oros. nićielámi: *Tributa pendimus, ne bella patiamur*. Iáko ná źiemi ták y w Niebie, ipſymowána byłá kiedyś powagá, *Nomen ſine actu*. Lucifer ieſzcze BOGV nie záſłużył, á iuż ſobie płaćił,
ieſzcze

ieſzcze roboty nie począł, á iuż chćiáł odpocząć, *Sedebo.* Piękny miał Tytuł, *Lucifer* świátłá Nośićiel, á zkądże? Niebieskie Luminarze BOG słowem portuie, *portans verbô.* Świátłość nádprzyrodzona ſamá ná ten świát przyſzłá, *Lux venit in mundum.* Splendor Ewángeliy Apoſtołowie po Narodách rozńieśli, iáko *Lux mundi.* Lucifer á gdźie mi naymnieyſzy illuminował kaćik? mowi do niego Prorok: *Quomodo cecidiſti Lucifer, qui manè oriebaris?* Iákżeś to upadł Luciferze, ktoryś ráno wſchodźił? Mizerny to świátłá nośićiel, co ze świecą, z pochodńią upadł, *cecidiſti*; gdy iuż Słońce weſzło, on dopiero przyſzedł, *mane oriebaris*; łátwoć świećić, kiedy widáć. Nie miał Lucyper świátłá rozumu, ponieważ pobłądźił; błyſnął iáko ſmok ślepiámi: *terribilibus oculis intuitus*; Kryte po Adhærentách ſwoich, po ſercách ludzkich pozápalał ognie, ſámą tylko wydátne niesłáwą. *Sylveira* powiáda, że Lucifer ćiemną iáśńiał mądrośćią: *umbratili fulgurabat Sapientiâ*; Mizernyż to ſplendor, co ſię ná czarney pobłyskuie ſmole, ná świecącym ſzkli inkauśćie; mizerne świátło, że ſię roztrąconemu o słup, álbo śćiánę po omácku człowiekowi záskrzyło w oczách, *umbratilis fulgor*; śni ſię ślepemu że świátło widźi, ná iáwie, wodzá mu potrzebá; nádęty Tytułámi pychotá, rozumie y mowi ſobie że ia coś, á oto procz Tytułu nic: *rerum ſine imagine nomen.* MICHAŁ S. *ipsô factô Lucifer*, y *Signifer*, *S. Ignifer*: rozum iego z Bogiem trzymáiący, trzećie oko Páńskie; Wola iego z świátłośćią Bogiem złączona, pámięć iego prezenciy Boskiey nápełniona, Propozycya iego iáśńie Oświecona: *Quis ut DEVS.* Ten między Anioły przyniosł świátło, gdy z między ńich wypędźił ćiemnośći; wyiaśńił Niebo, gdy chmury rozegnał. Pierwſzy ſtworzenie Stworcę ſwoiego wyznał, sługá Monárchę, Anioł BOGA: *Quis ut DEVS.* Záwoiowáłá Adhærentow Lucyperowych pychá: gínęli iedńi, milczeli drudzy, tráćili BOGA, żeby Lucypera nie draźnili, *Tributa pandebant, ne bella paterentur.* Dobry MICHAŁ, dał dobry przykład: *MICHAEL pugnabat.* Pliniuſz panegyryzuiąc Auguſtá Ceſarzá, to mu powiedźiał: *Aſſecutus es Nomen, quod ad alium tranſire non poterit*; *nam licet alij poſtea uſurpent, tamen agnoſcetur ut tuum.* Wielcy Imienia Boskiego kochánkowie, honoru Boskiego Zelántowie y obrońcy, Nieprzyiaćiele grzechu, zwyćiężcy pokus, Tryumfátorowie Piekłá: ten piękny máią od S. MICHAŁA Tytuł, *Clarum ab Authore Nomen.* Co mowi S. Leo Papież, że poſtępek trzody, słáwá to Páſterzá: *De profectu gregis, gloriatur Cura Paſtoris.* Poſtąpili Aniołowie gdy

Hæbr: 1. Ioan: 3. Matt: 5. Iſa: 14. Iob: 16. Ser: 2. Annivers.

 ſię

ſię przy BOGV záſtáwili; że pierwſzy MICHAŁ S. toć iego sławá; iemu inni przyznáć winni: *Té Ducé vicimus omnes.* Piſze *Æneas Sylvius* o Alphonśie Arágońskim Krolu: że ten w polu z Woyskiem oſchniony, gdy ſerdecznie uprágnął, á chłopká miod dla robotnikow nioſącego zábráno; tedy go wolno y z miodem puśćić kazał, mowiac: *Non mihi ſitiebam, ſed exercitui;* nie ſobiem prágnął, ále Woysku. Prágną ludźie ſpráwiedliwośći, *eſuriunt & ſitiunt*, ále pewnie ſobie; przy ich ſpráwie, ſzczęśćie, że ſię czáſem Boski przywiąże Intereſſ. *Omnes quæ ſua ſunt quærunt.* MICHAŁ S. uprágnął ſpráwiedliwośći, pierwſzy táki, że ſamemu BOGV, *Soli DEO.* Rozumiał *Plutarchus*, że to był ieden táki w świećie *Ageſilaus*, ktory w Expedicyách ſwoich, żadnego nie wydáiąc Ordynánſu, ſam tylko iáchał, ſzedł gdźie było trzebá, czynił co było trzebá, á Woysko tego iáko nayſurowſzego słucháło Ordynanſu; y aſſekuruie *Plutarchus*, żeć to nayskutecznieyſzy rozkaż, od ktorego ręce y nogi Monárchę bolą: *Efficaciſſimum hoc exhortationis genus, Principem facere, quod ab alijs fieri velit.* Pierwſzy táki MICHAŁ S. ſam Vniwerſał, ſam Mándat, ſam ordynáns, wprzod ſtánął do boiu: *MICHAEL pugnabat:* Powiáda Piſmo S. że Dawid nie máiąc czym Goliata, właſnym iego dobił mieczem. Bezbronny MICHAŁ, bo pokorny; pyſznego Lucyperá, iego właſną pokonał propozycyą; BOGV ſię rownáiącego, Boskim Imieniem ubił, *Quis ut DEVS:* z tym hásłem iák Zwierćiádło ſtánąwſzy, iádowitego uśmierćił Bazyliſzká; ták powiádáią Doktorowie Swięći. Sławny w Xiędze Eſter Mardocheuſz, zá ſwoię przećiw Máieſtatowi wierność: że Krolá oſtrzegł, że zdraycow zdrowia Páńskiego wydał; odebrał honor, ktory iuż byłá ślepa fortuná zá nic Amánowi dáłá; po Krolewsku ubrány, iáko Monárchá po Rynku y ulicách prezentowány. A mogłáſż bydź większa zdrádá nád przeklętą Lucyperá fakcyą, nád niecnotliwą złych Aniołow rezolucyą? przećiw ktorey, że Rezolut MICHAŁ S. wierny przy BOGV ſtánął, *MICHAEL pugnabat:* zá to go BOG po Boskiemu, y nie raz wyſtroił. On bowiem Moyzeſzá do Pháráoná wypráwuiac, w krzaku ogniſtym Oſobę Boską ná ſobie reprezentował, y mowił Imieniem Boskim, lecz
Exod: 3. prawdźiwie: *Ego ſum, qui ſum.* On Izráelitow z niewoli Egiptskiey, pod Tytułem BOGA, we dnie y w nocy widomie prowádźił. Pokázował ſię BOG Abráhámowi, Izaákowi, Iákobowi, Salomonowi: wſzytko to ná mieyſcu Boskim, był MICHAŁ S. ták trzymáią tłumácze Piſmá Bożego. Wielki honor potkał Epheſtyoná,

że

że go Alexánder chćiał mieć iáko śiebie; nie zmylił, kto śię miásto Alexándrá Ephestyonowi pokłonił: *Non errasti Mulier, nam & hic Alexander.* Tenći honor uczynił BOG S. MICHAŁOWI, że śię w ńim samemu BOGV, y nie raz kłáńiano. *Dan: 3.* Kiedy troie Páchołat w piec ogńisty wrzucono, czwarty śię do ńich, podobny Synowi Boskiemu przywiązał: *Similis Filio DEI.* Powiádáią, że *fugientem sequitur honor*: niechćiał MICHAŁ S. z Lucyperem bydź podobny BOGV, *Similis Altissimo*: otoż go Boskie nie minęło podobieństwo: powiáda bowiem *Pantaleon Diac: &c.* że ten czwarty podobny Synowi Boskiemu, był MICHAŁ S. *similis Filio DEI.* Pierwszy był MICHAŁ S. do obrony Honoru Boskiego, otoż go też pierwszy potyka honor: że co inśi Aniołowie Swięći, ludzką tylko biorą ná śię postáć; Gábriel Káwálerá, *Gabriel fortitudo DEI*; Ráfał Medyká, *Raphaël Medicina DEI*; to S. MICHAŁ bierze postáć sámego BOGA: *MICHAEL, Quis ut DEVS.* *S. Greg: Hom: 34. in Evang.*

1. Reg: 9. Pytał śię Saul z pácholikiem wędruiąc, szukáiąc zgubionych oślic, o Rezydencyą Samuelá Proroká, nie po imieniu, ále po rzeczy: *Vbi est domus videntis?* Krolewskie Páłáce, Páńskie Dwory pełne Tytułow: *Dominantia nomina jactant.* Gospodarze ich, według powieśći Chrystusowey, *Benefici vocantur,* zowią śię Dobrodźieiámi; wszyscy śię zowią, á z rzadká są: *vocantur & non sunt.* Gospodarz tego Domu zowie śię, y iest *Princeps*, Xiążę Anielski, Hetman Woysk Boskich, Primas Duchow Niebieskich: *Dignitate & honoribus prælatus cæteris omnibus Sanctis Spiritibus.* Pierwszy w Niebie, pierwszy y ná źiemi. Co Pan Ewángeliczny powiedźiał godnemu, iednemu y drugiemu słudze: sługo dobry, żeś nád máłym był wierny, nád wielą ćię postánowię; y zdał w opiekę iednemu 10 Miast, drugiemu pięć: to Pan Niebieski, nád wielkim, bo nád honorem Máiestatu swego wiernemu MICHAŁOWI: wielkiego Wiernych swoich powierzył świátá: Oddał w opiekę cáłą ńiegdy Synágogę Zydowską, iák trzymáią Oycowie Swięći. Gdźie iákby wiernym y skutecznym Ludu Bożego tęn S. Xiążę był Opiekunem, ztąd poznáć, że Dánielowi Anioł Stroż powiedźiał: iż we wszytkich správunkách iego, y w spráwách Narodu cáłego szczerze mu dopomogł MICHAŁ S. *MICHAEL venit in adjutorium meum*: y upewńił, że ńikogo lepszego do pomocy nie miał, procz tego Swiętego Xiążęćiá: *Nemo est Adjutor meus in omnibus his, nisi MICHAEL Princeps vester*; y áſſekurował, że we wszytkich potrzebách, przygodách, nieszczęśćiách Izráelitow, nie kto inszy rátował, zá-

Horat de Arte L. 22 *S. Basili* *Luca 19.* *Dan: 10.*

E stępo-

Dan: 12. ſtępował, bronił, tylko MICHAŁ Swięty. *MICHAEL Princeps Magnus, qui ſtat pro filijs populi tui.* Zkąd dowod, że ow
Iudit: 13. Anioł, co Iudytę wiey rezolucyi heroiczney ſekundowáł, *Custo-*
2. Mach. 15. *divit Angelus hinc euntem, ibi commorantem, & inde huc redeuntem*; co Woysko Sennacherybá, o iednę noc ſto osmdźieśiąt y pięć Tyśięcy ludu wytłukł &c. był to nie inſzy, tylko MICHAŁ S.
S. Leo ſer: 8. de Paſſ. ták trzymáią Doktorowie SS. Zginęłá Synágogá: *Sancta Sanctorum ab indignis receſſerunt*: pámiątká tylko zostáłá, sławá bez rzeczy. Stánał Kośćioł S. y tu zdániem Doktorow SS. y Theologow, *MICHAEL Princeps*, MICHAŁ Swięty naypierwſzy Stroż iego, Opiekun, Protektor, wtory záraz po Nayświętſzey
Anno 1282 Mátce Obrońcá: Ták to ſam Leſzkowi Czarnemu Krolowi Polskiemu, kiedy z Litwą Iádźwingowie, z potęgą w Lubelskie wpádli, pokazawſzy śię we śnie, powiedźiał: *Ego ſum ArchiDux &*
Henr. Engelgr. *Princeps totius Eccleſiæ Chriſtianorum.* Obiecał mu aſſyſtencyą ſwoię, y słowá dotrzymał: że Iádźwingowie &c. ná głowę zbići, Polacy cudownie zwyćiężcámi, y iednego z ſwoich nie ſtráćiwſzy, zoſtáli; zkąd záraz pomieniony Leſzek, wdźięczen Do-
Kochowſki brodźieyſtwá, Kośćioł S. MICHAŁA w Lublinie wyſtáwił. Toż ſzczęśćie podkáło *Iana Káźimierzá* pod Bereſteczkiem z Kozaki Roku 1651. pokazał śię MICHAŁ S. prawdźiwym Strożem Kośćiołá Bożego: kiedy *Antemurale Chriſtianitatis* Polskę trzymáiąc, przed Woyskiem, ná białym koniu ná powietrzu widźiány, áoto Chmielnickiego Wodzá Kozáckiego, ognistą doiezdża ſtrzáłą: wygráli Polacy; trzydźieśći Tyśięcy Kozakow trupem ná plácu poległo. Ták trzyma Kośćioł Boży, że to ten á nie inſzy Naywyżſzy od BOGA wyſadzony Stroż iego; kiedy dźień
Can: Pronunti de Conſecr: Diſt: 3. dźiśieyſzy święćić wſzytkim każe: *Pronuntiandum eſt laicis, ut ſciant &c. Feriandi verò per annum iſti ſunt dies: Natalis Domini &c. Dedicatio Eccleſiæ S. MICHAELIS Archangeli*; kiedy powſzechną Spowiedź do niego naypierwſzego po Nayświętſzey Mátce czyni: *Beato MICHAELI Archangelo*; kiedy go po teyże Mátce naypierwſzego w Litaniách kłádźie, *S. MICHAEL: Ora pro nobis*; kiedy do niego oſobliwe ma Nabożeństwo, iáko
Serm: de S. Mich. mowi *B. Laur: Iuſtin. Non abs re illum Sacroſancta Mater honorat Eccleſia; quem ſui ſpecialem & proprium novit eſſe Cuſtodem, aſſiduum Interceſſorem.* Náśládowáli wtym Mátki Synowie, Słudzy Boſcy, Kośćiołá Bożego. S. Sophroniuſz oſobliwie, bárdzo piękne do tego S. Archaniołá czynił modlitwy; náſz Swię-
S. Bonav. ty Oćiec *Franciſzek*, Poſt czterdźieſtodniowy do niego odpráwował; y nie dármo: ponieważ w ten poſt, Blizny IEZVSOWE

otrzy-

otrzymał. Nie wſpominam inſzych Swiętych. Nie wſpominam Ceſarzow: iáko Iuſtyńian, máiąc woynę z Wandalámi, tego Swiętego Archáńiołá wźiął ſobie zá Pátroná, Kośćioł mu *Procop:* zbudował: y doznał oſobliwey iego nád nieprzyiáćiołámi po- *Lib: 1. de* mocy; iáko Henryk S. Ceſarz był *Studioſus Sancti MICHAE-* *bel: vand.* *Thom:* *LIS cultor*, oſobliwy Tego Swiętego Dewot; y ten wźiął *Bozzius* z ſwey dewocyi pożytek, że Páńſtwo rozſzerzył, że Swiętym *Lib. 7.* zoſtał. Według Swiętego Bernardá: wielka łáská Boska, *Mi-* *C. 5.* *ra dignatio.* Według Swiętego Hieronimá: wielka godność Duſz náſzych: *Magna dignitas animarum*: że co Krolow Káwálerye, Xiążąt, Pánow Wielkich, Ráytarye, Dragonie, to nas Swięći Aniołowie ſtrzegą; ná wárćie przed drzwiámi náſzymi, we dnie y w nocy, przez cáłe życie náſze zálegáią: *Sancti Angeli Cuſtodes Noſtri*: z woli Boskiey; lecz potym z Ordynánſu Hetmáńskiego MICHAŁA Swiętego: o czym ták mowi Swięty Bruno do káżdego z nas: *Vide quantas gratias Beato MICHAELI Ar-* *Serm: de* *changelo debeamus, à quo accepimus nobis miniſtros ad cuſtodiam* *S. Mich.* *ordinatos.* Pátrz iákośmy wdźięczńi bydź powinńi Swiętemu MICHAŁOWI, od ktoregośmy Aniołow, ná ſtraż y usługę náſzę ordynowánych otrzymáli. Kiedy przyidźie wielka Duſze náſzey z tego świátá wyprává, ſtráſzna z wieku przepędzonego do wiecznośći przeprává, do kogoż ſię wytoczy tá ſprává? *Ioſephus Manſi* powiáda, że do Swiętego MICHAŁA: on álbowiem ſámemu Pánu IEZVSOWI w Ogroycu, w owych konáią- *De S.Mich* cych teskńicach, álterácyách y bolách, *in agonia* przybył; on go *Diſc.1N.8.* ile człowieká, ćieſzył y utwierdzał. Ták trzyma Swięty Dyońizy Kárthuzyan: *Probabile eſt Angelum iſtum fuiſſe S. MICHAE-* *Medit: vi-* *LEM, tunc Principem Synagogæ*; ták rozumie náſz Swięty Bonáwenturá: *Cùm autem ſic orat anxiatus IESVS, ecce Angelus Domi-* *tæ C. 15.* *ni, Princeps Cæleſtis Exerciûs MICHAEL apparuit, confortans eum.* *Author Hiſtor. Scholaſticæ* powiáda: że y ná Krzyżu przy skonániu IEZVSOWYM przybył kuśićiel; przećiw ktoremu ſtánął y záſtáwił ſię przy konáiącym IEZVSIE MICHAŁ Swięty. Co uważáiąc pomieńiony *Ioſephus Manſi*, mowi: *Væ futurum eſſet nobis, ſi S. MICHALEM in defenſorem noſtrum minimè haberemus*: biádáby nam w godźinę śmierći; gdybyśmy MICHAŁA Swiętego Poćieſzyćielá, Obrońce, nie mieli. Duſzo káżdego z nas iedynaczko, komu ćię wtedy Anioł Stroż będźie rezygnował? w czyie ćię odda ręce? życzemy ſobie, żebyśmy tedy mogli wymowić: W ręce twoie Pánie, oddáię Duſzę moię. Ktoreſz to ręce bedą ná ten czás Boskie? kto ćię mi-

 zerna

zerna Duszo, wyboláła z ćiáłá, wypędzona z tey lepionki śierotę, naypierwszy weźmie? piástowáć będźie? Oto *Brachium Domini*, MICHAŁ Swięty; do ktorego BOG, przez ustá Kośćiołá S. mowi: *Archangele MICHAEL, constitui te Principem, super omnes animas suscipiendas.* O ktorego Kośćioł Swięty prośi BOGA: żeby on Dusze násze ná świátłość święta reprezentował, *Signifer S. MICHAEL, repræsentet eas in lucem sanctam.* To táki tego Domu iest Gospodarz: że nas od świátá porzuconych, od ludźi opuszczonych, on pierwszy nie porzući, nie opuśći. *Eccl:* 38. Zyczy Mędrzec, żeby czćić Medyká dla potrzeby *Honora medicum propter necessitatem.* Ktoż może bydź potrzebnieyszy, iák MICHAŁ Swięty; Stáramy się o respekt, y łáskę tych, co nád námi władza máią; ieżeli nie z miłośći, to z boiáźńi, ieżeli nie szczerze, to pochlebnie. MICHAŁ Swięty ma ná nas w godźinę śmierći władzą: w iego ręku Wagá, ná ktorą on uczynki násze, mowy, y myśli złe y dobre kłáść będźie.

Dan. 5. Powiedźiáno kiedyś Báltházárowi: *Appensus es in statera, & inventus es minus habens*, położonyś ná szali, y ználazłeś się mńiey máiący; nie miał czym dołożyć nędzńik, y zginał: *eadem nocte interfectus;* á my czym dołożemy; kiedy nam brákńie dobrych

S. Aug. uczynkow, á brákńie śiłá: *Bona opera pauca, Mala opera multa?* Słusznaby obowiazáć sobie MICHAŁA Swiętego: żeby on dołożył przyczyna swoia: *Precare pro nobis Filium DEI.* Wręku

Rom: 13. iego Miecz á nie dármo: *Non sine causa gladium portat.* Pokorney głowy miecz nie śiecze; słusznaby upáść do Nog temu spráwiedliwośći Administratorowi y Exekutorowi, żeby nam iáko kochánek pokory, prawdźiwa pokorę uprośił; ázeby, niż ná

Hebr. 10. trwogę spráwiedliwośći uderzy: *in Tuba DEI;* wdźięczne nam raz, drugi, dźieśiąty, Miłośierdźia wytrabił Larmo; *Ignosce Domine, qui aperis Librum, & solvis signacula ejus* Amen.

Imprimatur.

M. BASILIUS PLASZCZEWSKI, Sacræ Theologiæ Doctor, & Professor, in Universitate Cracov: Collegij Majoris Senior Pater, Ecclesiarum Cracoviensis Cathedralis Canonicus, Omnium Sanctorũ Præpositus, Łetkoviensis Curatus, S. R. M. Secretarius. Librorum Diœcesis Cracoviensis Censor.

mpp.

A si ad stomachum vomitiones, si ad aluum, fortem purgationem, velut eam quæ in venis, per vrinas debere vacuari admonet, docens nos diuersos purgādi modos, variasque partes, quibus repurgari ille humor possit, prout in vna magis, quam in alia abundat parte, & prout ad hanc, non ad illam tēdere videtur. A liene autem vbi fomes, & minera huius febris, per patentem ductum (de quo tamē ambigitur, cum Auicenna velit esse venam stephanicam, seu coronariam dictā, & Gal. in lib. de vsu partium vas dicat esse breue, seu venosum a summo prope lienem ramo ad ventriculi fundum protensum) humorem melancholicum, cuius metropolis lien est, transmitti ad ipsum vētriculum, vbi maxime progresso morbo iam multū extenuatus fuerit, & natura superior, nemo puto inficias ibit. Ex hoc velim obiter intelligas alterius quæsiti solutionem, quoniam & quæ ab B alijs affertur mihi non vndique placet, vtpote nimis communis, & quæ non tam quartanæ, quam quotidianæ etiam febri conuenire potest; ex qua nimirum causa in quartana appetitus ab initio diminutus sit, & post initium maximus, vt experimento constat, & docuit Hipp. 7. epid. exemplo Onesia nacti, & Polychari; respondetur enim a Mercuriali, & aliis, quia initio ventriculus oppletus est pituita, quæ appetitum hebetat, & qua consumpta, progressu febris, appetitus excitatur; Verum huiusce rei vera causa, ni fallor, est, quia progrediente quartana, humor melancholicus, qui iam incipit a natura expelli, a liene in vētriculū reijcitur, qui cum austerus sit, & frigidus adstringendo, & corrugādo ventriculi os, appetētiam excitat, quæ torpet ante commeatum humoris, propter causas non ita supra allatas; ex sola enim pituitosorum succorum consumptione anorexia quidē cessaret, sed nōn tā magna excitaretur appetentia. C Quapropter puto ego Gal. imperare ea, quæ vomitum prouocant in quartana, vt per os quoq; melancholici humoris febrem producentis portio extra feratur, ideoque ad validum, etiam vomitorium ex veratro albo deuenit, quod forte nimis alicui videri posset, si de expurgandis solum humoribus pituitosis in ventre contentis intelligi vellet. Addamus, quod si Gal ad expurgandas tantum vētriculi cruditates vomitorium in quartana imperasset, multo ante morbi statum id fecisset, nec coctionis notas expectasset. Præterea id factum ab eo esset, ante quam diuretica præscriberet, nōn post, quia cum diuretica calida sint, tenuiumque partiū, ideo non prius sunt adhibenda, quam prima regio dicta excrementis vndique expiata sit, ne secum illa rapiant, obstructionemque augeant. Confirmat nostram D sententiam quod subiungit Gal eos, qui ad vomitum nō sunt idonei, quales qui presso, angustoque sunt pectore quique vomere non consueuerunt, vehementius per inferiora purgandos esse, supplendumq; per infernum ventrem, quod per vomitiones negatum est. Nam & hæc clare indicant ipsum ad humorem melancholicum respicere, non ad crudos primarum viarum succos, quem pariter humorem deorsum semper ducendum esse vult, iuxta id quod supra ex eo, & Hipp. ostensum fuit, nisi tamen adeo feratur, quia tūc quo natura vergit, eo deducere oportet, quod miror non animaduertisse viros Clarissimos. Ad id vero, quod obijci posset, quartanarios multos liberari vomitibus pituitosis non melancho-

125

ſkich

wſzy

ili.

Mo

świętá MARYA M

NA NIES

℣. IEZU, MARY

Niech w ſercu &c.

℟. Amen.

℣. Boże poſpieſz ſię &c.

℟: Pánie pokwáp ſię &c.

℣. Chwałá Oycu,

℣. Iak byłá ná

H

Co *em* *c?* *ty z*

dey m łoś

ś mięczem

brámá *zona.*

men